



DARBO SANTYKIŲ
IR VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO
TEISINIS-ADMINISTRACINIS
MODELIS

Projekto „Darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinio-administracinio modelio sukūrimas“

TYRIMO REZULTATŲ PRISTATYMO RENGINYS

2014 m. rugpjūčio 29 d.
„Radisson Blu Hotel Lietuva“,
Konstitucijos pr. 20, Vilnius





DARBO SANTYKIŲ
IR VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO
TEISINIS–ADMINISTRACINIS
MODELIS

KOVOS SU NEDARBU BEI SKURDU MAŽINIMO STRATEGIJŲ
(UŽDAVINYS NR. 1-2) TYRIMAI.
PAGRINDINIAI REZULTATAI

Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių tobulinimo
galimybės

Galutinės tyrimų ataskaitos viešas aptarimas

2014 m. rugpjūčio 29 d.

Vilnius



Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo tobulinimo galimybės

Tikslas: Įvertinti aktyvių darbo rinkos politikos priemonių efektyvumą ir pateikti siūlymus dėl jo tobulinimo, identifikuoti gerosios praktikos pavyzdžius Europos šalyse bei pateikti siūlymus dėl taikymo galimybių Lietuvoje.

Atliktos veiklos:

1. Atlikta antrinių statistinių duomenų (Eurostat) analizė įvertinant ES šalių narių taikomų ADRP priemonių apimtį ir struktūrą.
2. Remiantis Europos Komisijos „Web-tool for Evaluated Employment Services Practices“ atlikta taikomų ADRP priemonių turinio ir poveikio kritinė analizė.
3. Atlikta užsienio užimtumo tarnybų atstovų ekspertinė apklausa identifikuojant gerąsias ADRP priemonių taikymo praktikas. Į ekspertinę apklausą pateko Lenkijos, Latvijos, Švedijos, Austrijos, Kroatijos, Bulgarijos atstovai.
4. Atlikta fokusuota Lietuvos užimtumo politikos ekspertų apklausa siekiant įvertinti šalyje taikomų ADRP priemonių ir įdarbinio paslaugų atitikimą šalies darbo rinkos poreikiams.

Pagrindinės analizės išvados (1)

- nepaisant ribotų šių priemonių finansavimo galimybių, šalyje užtikrinama plati ADRP **priemonių įvairovė**;
- ADRP efektyvumas, išreikštas įsidarbinusiųjų po priemonių dalies rodiklių, labiausiai priklauso nuo **ekonominio konteksto**;
- dalis bedarbių **nepajėgūs įsidarbinti** tiek esant mažesnei, tiek didesnei darbo jėgos paklausai;
- analizė leido išskirti šiuos veiksnius, turinčius didžiausią poveikį bedarbių **įsidarbinimo galimybėms**: amžius, gyvenamoji vieta, išsilavinimas ir kvalifikacija, sveikata, nedarbo trukmė, darbo patirtis, o taip pat socialinės adaptacijos problemas apbūdinančios charakteristikos;
- šalies ADRP politika šiuo metu gali įtakoti darbo jėgos pasiūlos ir paklaus balansą tik **žemo darbo užmokesčio** ir **žemos kvalifikacijos** darbo rinkos segmente.

Pagrindinės analizės išvados (2)

- Vyraujančios ES šalių narių tendencijos atspindi ADRP priemonių **pagalbinį vaidmenį** reaguojant į darbo jėgos pasiūlos ir paklausos svyravimus. ADRP priemonių rėmimas mažėja, kai nacionalinės darbo rinkos stabilizuojasi (didėja laisvų darbo vietų pasiūla atviroje darbo rinkoje).
- Tikslingas yra **į ekonomikos cikliškumą orientuotas požiūris** į ADRP, kuomet darbo jėgos paklausa būtų skatinama ekonominio nuosmukio laikotarpiu, o darbo jėgos pasiūla – ūkio atsigavimo metu.
- Užsienio šalių patirties apžvalga, paremta Europos Komisijos gerųjų ADRP praktikų duomenų bazės informacija, parodė, kad svarbiausiais efektyvumą lemiantis veiksnys yra taikomų priemonių **kompleksiškumas**. Efektyviausioms programoms priskirtose ADRP galima pastebėti trijų esminių elementų rinkinį: *mokymai – praktika – užimtumo subsidijos*.

Užsienio šalių gerųjų praktikų analizės rezultatai

- **Tikslinių** bedarbių **grupių išskyrimas** pagal įsidarbinimą stabdančius požymius.
- Jaunimo bedarbių grupės homogeniškumo pripažinimas ir tikslinis priemonių taikymas pagal išskirtus poreikius. **Individualizuotas požiūris.**
- Prevencinis darbas pasitelkiant ypatingai **ankstyvas intervencijas** jauniausiai bedarbių grupei.
- **Praktinio mokymo** svorio didinimas.
- Didelis **individualaus darbo** su bedarbiu svoris.
- Aukštos kvalifikacijos **specialistų komandos** įtraukimas planuojant ir įgyvendinant bedarbio integracijos į darbo rinką procesą.
- Taikomų priemonių (ADRP ir jas lydinčių priemonių) **kompleksiškumas ir nuoseklumas** (sąlygojantis ilgesnę intervencijos trukmę).
- Aktyvus **bendruomenės įtraukimas** į reintegracijos procesus.
- **Individualizuotai parinktas** profesinis mokymas.
- **Tikslinis įmonių ir ūkio šakų parinkimas** organizuojant profesinio mokymo veiklas.
- Didelis **mokymo darbo vietoje** svoris.
- **Mokymosi priemonių derinimas** su kitomis priemonėmis (bendrujų gebėjimų stiprinimu, praktika, remiamu įdarbinimu).
- Ankstyvas **pasirengimas restruktūrizavimo procesams** įmonėse.

Siūlymai dėl ADRP priemonių organizavimo

- Kriterijų darbdaviams, siekiančių dalyvauti ADRP priemonėse, peržiūra siekiant ilgalaikio žmogiškųjų išteklių planavimo tikslų įmonės (organizacijos), teritorijos ir darbo biržos lygmeniu (nustatyti **įmonių ir organizacijų** pirmumą)
- Potencialių ADRP priemonių **dalyvių grupių** pirmumo nustatymas, siekiant labiausiai pažeidžiamų bedarbių grupių integracijos į darbo rinką taip išvengiant ilgalaikio nedarbo.
- **Teritorijų**, kuriose numatyta taikyti ADRP priemones, pirmumo nustatymas (seniūnijų lygiu), siekiant sumažinti darbo rinkų segmentacijos.

ADRP priemonių taikymo diferencijavimas (1)

Atsižvelgiant į aktualų darbo jėgos pasiūlos ir paklausos balansą, ADRP taikymas turėtų būti labiau diferencijuotas atsižvelgiant į:

- **situaciją** šalies ir atskirų teritorijų **darbo rinkoje**;
- **ilgalaikius** šalies ir teritorijų ekonominės raidos **tikslus**;
- priemonių **dalyvių charakteristikas**, atspindinčias jų įsidarbinimo galimybes;
- į dalyvavimą priemonėse pretenduojančių dalyvauti **darbdavių** (įmonių/įstaigų/organizacijų) **charakteristikas**.

ADRP priemonių taikymo diferencijavimas (2)

SITUACIJA ŠALIES IR ATSKIRŲ TERITORIJŲ DARBO RINKOJE	ILGALAIKIAI ŠALIES IR TERITORIJŲ EKONOMINĖS RAIDOS TIKSLAI	PRIEMONIŲ DALYVIŲ CHARAKTERISTIKOS	DARBDAVIŲ CHARAKTERISTIKOS
<ul style="list-style-type: none"> • Profesinio mokymo ir darbo įgūdžių įgijimo priemonių taikymo aprėpties didinimas augant laisvų darbo vietų pasiūlai. • ADRP priemonių aprėpties didinimas aukšto nedarbo teritorijose (laikino užimtumo priemonės mažinant ilgalaikį nedarbą; remiamų darbo vietų kūrimas ir perkvalifikavimas siekiant šių regionų restruktūrizavimo). • Operatyvesnis aukščiausio nedarbo teritorijų nustatymas (kas pusmetį), teritorinių vienetų smulkinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pirmenybė ADRP priemonės pretenduojantiems <u>darbdaviams</u> turėtų būti suteikiama: <ol style="list-style-type: none"> a) subjektams, priklausantiems didesnei darbo vietų kūrimo potencialią turinčioms ūkio šakoms; b) subjektams, atitinkantiems valstybės lygmeniu išskirtas prioritetines ūkio šakas. • Pirmenybė turėtų būti teikiama ADRP <u>priemonėms</u>, nukreiptoms į poreikio žemo ir vidutinio lygio kvalifikacijoms tenkinimą pagal atskirų teritorijų poreikius 	<p>Išskirti <u>pažeidžiamų bedarbių</u> grupę, priskiriant jai du ir daugiau požymių turinčius asmenis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asmenys be profesinio pasirengimo • asmenys, kurių kvalifikacija nepaklausi vietos darbo rinkoje • asmenys, kurių nuolatinio nepertraukiamo darbo patirtis nesiekia 3 mėnesių arba 6 mėnesių esant pertraukoms • asmenys, gyvenantys kaimo vietovėse • neįgalieji • asmenys 50 m. amžiaus ir vyresni • ilgalaikiai bedarbiai asmenys, patiriantys socialinės adaptacijos problemas. <p>ADRP priemonės būtina derinti su socialinės ir profesinės rehabilitacijos priemonėmis (arba <u>psichologinės socialinės rehabilitacijos priemonėmis</u>)</p>	<p>Papildyti "Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos apraše" nurodytus kriterijus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darbdavio socialiai atsakingą veiklą įrodančiais faktais; • darbdavio siūlymais prisidėti prie spartesnės, efektyvesnės pažeidžiamų bedarbių grupių integracijos (pvz., darbdavys įsipareigoja išlaikyti darbo vietą ilgiau nei numatyta įstatyme arba numato finansinį priemonės dalyvio (-ių) skatinimą, kt.).

Ačiū už dėmesį!